בלוטיקע טעג

ראמאן פון אידישן לעבן אין דער צייט פון די ערשטע יאָרן פון דער וועלט מלחמה

פון י. נאָרמאן

(פאָרטזעצונג)

און אזוי האט סעמיאן און זיין נאנצע באנדע נאנץ רעגלמעסיק אויסגעפירט זיי־ערע איבערפאלן אויף די רייכע, וועלכע זיי פלעגן אויסרויבן און פאנאנדערטייל־צווישן די ארימע אין די דערפער.

אבער ניט ראנאָווין און ניט מירקין האבן זיך באטייליקט אין די דאזיקע עקספּראָפּריאציעס. ביידע זיינען געווען צופיל אידן, אום צו פארגעסן זייער אייר־נען פאלק צוליב פרעמדע. ראנאָווין איז געווען א נאציאנאלער אייד וועלכער האט פאר זיינע אידן געוואלט קעמפן און שלאגן זיך, ווערנד מירקין איז געווען מער וואס מען רופט א בית־מדרש איד, דאס הייסט א איד, וואס האט נאר גע־וואלט לערנען און זיין איבער זיינע ביכער און ער האט זיך וועגן דעם פראקטישן לעבן ניט געקומערט.

הערמאן איז שוין אין דער דאזיקער צייט געווען צוריקגעפאָרן נאך דייטש־לאנד, צו זיין קריסטלאכער פרוי און מינכען. ער האט עגדלאך נאכגעגעבן ראנאָווין'ס פאראנג, און נאכדעם ווי זיין שוועסטער רחל איז ווידער געפונען גע־וואָרן און זי איז געווען אין זיכערע הענט, איז ער געפאָרן צוערשט נאך רו־הע לעבן, אום צו זעען זיין פאטער, דעם געפאנגענעם שמואל פרידלאנדער. פון וועלכן ער האט שוין לאנג ניט געהערט און דאן פרובירן אין בערלין דורך זיין קריסטלאכער אמטיליכע אויסציאוווירקן א בעסערע באהאנדלונג פאר די אידן פון די אקופירטע גענטן, און אויב מעגלאך, אויך די צוריקריפונג פון לעמקע אלס קאמאנדיר פון לאוון און אנשטאט אים געווען אין איר לייד־נשאפטלאך פאר־ליבט. זי האט דארום געמוזט האבן אי־מיצן ווער ס'זאל איר באשיצן פון די דאזיקע שארלאטאנעס, און אלס ער דאָ־זיקער באשיצער איז באטראכט געוואָרן ער, שלמה ראנאָווין; אבער א יונגער־מאן, וועלכער וויל פארהיטן דעם גוטן נאמען פון דער מיידל, צו וועלכער ער וויל זיין א באשיצער, מוז ער מיט איר חתונה האבן. און אום צו פארהיטן רחל'ס עראבן נאמען האט ראנאָווין איינגעזעען, אז עס איז ניטא פאר אים קיין אנדער וועג אום נאר צו הייראטן מיט איר.

זיינע חברים זיינען אויף אפט אין גוט־ברודערשאפט צוגעשטאנען צו אים, אז ער זאל הייראטן זיין געליבטע.

אזוי איז ענדלאך די חתונה פון שלמה ראנאָווין מיט רחל פרידלאנדער געוואָרן א באשטימטע זאך.

אייזער מען האט אנגעפאנגען זיך צו גרייטן זיך צו דער חתונה, האט שלמה ראנאָווין געהאט א געשפּרעך מיט זיין געליבטער.

— עס איז איינגעפירט אין דער וועלט, — האט ער געזאגט צו רחל'ען, — אלס ער איז מיט איר געוועזן אונ־טער א בוים פאר זייער הויז — עס איז איינגעפירט, דאס דער חתן זוכט זיך איר צו גאלדענע בערג. איך וועל דאס נישט טאן. איך, וויל אדרבא, דער עפּע־נען די אויגן, אז דו זאלסט וויסן וואס דיר דערוואַרטעט, ווען דו וועסט ווערן מיין פרוי. צו ערשט וועל טאוויף דיר לינן דער פלעק פון מיין משפחה, וועלכע איך קאן ניט. איך זאג דיר איצט אפן, דאס עס איז זייער מעגלאך, אז איך בין אן אומגעזעצלאכעס קינד, און דו וועסט מר־זען ליידן די שאנדע פון מיין אפשטאַ־מונג.

— דאן דארפסטו וויסן אז ביי דער דייטשער מיליטערישער מאכט גיבט א פארבערעכער, אויף מיין קאפּ איז אויס־געזעצט א פרייז: איך ווער געזוכט פון דער פּאליציי אין דן סאלדאטן, און איך בין שטענדיק אין געפאר צו ווערן א געפאנגענער. דער צייט וואס איך האב זיך געשטעלט אין מיין לעבן איז א גע־פערלאכער. איך האב באשלאסן צו פירן אן אייביקן קאמף קעגן דן דייטשן און די פּאליאקן בין וואנען זיי וועלן אויפ־הערן צו פיינען די אידן אין די אקר־פירטע געגנטן. ווען דו וועסט מיט מיר הייראטן, רחל, וועסטו זיין אונטערוואר־פען די זעלבע געפאר־וואס איך. און איך האלט פאר מיין פליכט דיר אויפ־מערקזאם צו מאכן אויף אלעס אין דיר פרעגן, אויב דו פילסט, אז דיין ליבע צו מיר אין שטארק גענוג, אז דו זאלסט קאנען צולייב מיר אלץ פיל ליידן.

— שלמה, געליבטער! — האט די שיינע בלאסע מיידל אויסגערופן. און איר געזיכט האט זיך באנאסן מיט א שעמעוואדיקער רויטקייט, — צו צווייפל־סטו נאך אין מיר? ! דיינע בין איך אויף אייביק. מיין ליבע צו דיר איז אזוי שטארק, אזוי מעכטיק, דאס שווינד זיך פון דיר איז פאר מיר דאס זעלבע ווי דער טויט. מיט דיר וועל איך זיין גליקלאך אפילו אין אלע צעפאלן.

— ער האט איר היים און ברענענדיק א קוש געטאן, און ער האט דערקלערט, אז מארגן וועט זיין זייער חתונה.

זיין חתונה מיט רחל'ען האט שלמה ראנאָווין געוואלט מאכן אן עכט אידי־שע, מיט אלע אידישע צערעמאניעס, ניט ווייל ער איז געווען פרום, נאר ווייל ער האט געוואלט, אז רחל זאל זיך פילן גליקלאכער אין זיכערער. ער האט גע־וואוסט, אז יעדע מיידל וויל זעען צע־רעמאניעס, און ער האט געוואלט אז אויף רחל זאל זיך פילן גליקלאך מיט א שיינער אידישער חתונה. אבער ווי קאן ער דאס באווייזן? ער קאן דאך ניט פאר־רען אין א דערבייאיקער אידישער שטע־טעל און מאכן די חתונה אויפן שול־הויף מיט'ן רב אלס מסדר קדושין, וואר־רום די דייטשע פּאליציי זוכט דאך אים אין לויערט אויף אים.

און ער האט זיין פארלאנגהייט פאר־טרויט זיינע חברים.

— דו ביסט א נאר, ראנאָווין, — האט מירקין גוטמוטיק באמערקט, — ווער זאגט עס, אז אויפ'ן שול הויף פון א אידישער שטעטל, וואו שמעקט ניט באזונדערס ריח־ניחוח'דיק, איז מער אי־דישלאך צו שטעלן א חופה, ווי אין דעם גרויסן און גרינעם וואלד?

— דו פאלג מיך. מיר וועלן פייערן דיין חתונה דוקא דא, און אייער חופה וועט זיין א נאטירלאכע אונטער די פרעכטיקע שאטן בוימער. נו, וואס נאך פעלט דיר? א מסדר קדושין? נישט קשה, די דאזיקע מלאכה קאן איך גאנץ גוט, ניט אומזיסט האב איך אמאל גע־לערנט אין דער מירער ישיבה, און קיי־נע אונטערפירער וועט דיר אויף ניט פע־לען. דאס מעג סעמיאן אויף, און א

ווערט פטור פון אט דעם
אומזיסטן ווייטאג
קאפּ־שמערצן
פארקינסונגען
רומאטיזם
נורטיס

ב עמט א טאבלעט אספירין, און אייערע ליידן פון קאפּווייטיק הערט אויף. עס העלפט גלייך. עס גרייפט ניט אן די האַרץ. ניטא מורא צו נעמען. פאר איר האט נאר געקומען די עכטע טאב־לעטס געשטעפּלט מיט דעם נאמען ב ע י ע ר. עס איז דעריבער נאנץ אי־בעריק צו וואַרטן און זעען אויב א קאפּ־ווייטיק וועט "אויטקומען פון זיך אליין," ס'איז איבעריק צו ליידן שטענדיק ווען איר קאנט האבן אזא שנעלע באקוועמלאכקייט פון אספירין. פאר מענער וועלכע מיזן אנגיין מיט זייער ארבעט טראַץ איינגע־אנשטרענגונג אדער פארמאטערטקייט, אדער א פארקינסונג; פאר פרויען וועלכע ליידן רעגלמעסיק קערפּערלאכע שטערצ, איז אספירין פשוט א ברכה. באנוצט זיך דערמיט. טראָגט מיט ביי זיך די פּאקעט באקס. האלט די עקאנאמישע 100־טאב־לעט באשט אין דער היים און אין אפיס. לעזט די אויסגעפּרובירטע דורעדקשאנס וואס געפינען זיך אין דעם פעקעדזש און לערנט צו וויסן די פארשייד־ענע נוצן דערפון.

TRADE MARK REG.
BAYER
ASPIRIN

סעודה וועט אויף זיין א גרויסאכטיקע, אפילו א ליטווישע קישקע וועט דיר ניט פעלן, דארויף האבן מיר דאך טוביע דעם מילגערס. נו, וואס נאך פאר א אידיש־קיים פעלט דיר?

מירקין איז אלע מאל געווען א וויצ־לינג, אבער דעם דאזיגן מאל האט ער טאקע געמיינט ערנסט און ראנאָווין האט געמוזט מודה זיין, אז זיין פריינט האט רעכט.

און אזוי האבן די חברים אנגעהויבן אלעס צוצוגרייטן צו זייער פריינט'ס חתונה אין וואלד און זיי האבן טאקע געטאן דאס בעסטע, וואס זיי האבן גע־קאנט, דען ראנאָווין איז ביי זיי געווען זייער באליבט און צו רחל'ען האבן זיי געהאט דעם גרעסטן רעספּעקט, זיי האבן מיט'ן גאנצן האַרצן געוואונשן, אז דאס יונגע פּאָרל זאל זיך פילן גליקלאך.

אויפ'ן צווייטן טאג פארנאכט איז דעם נאטורוויילדן טאל פון דעם באַרג אונטער דעם פריינט הימל געשטעלט געוואָרן אן עכט אידישע חופה מיט אלע אידישע צערעמאניעס. דאס איז געווען פיליייכט צום ערשטן מאל, וואס א אידי־שע חופה איז געשטעלט געוואָרן אונ־טער אזעלכע אומשטענדן.

אבער ווי דאמאלס זיינען אזעלכע אידישע חופות אין די וועלדער אונטער דער דייטשער הערשאפט אין פוילן און ליטע ניט קיין נייעס, וואָרום די דייטשן האבן אריפגעגעליינט אזעלכע שווערע אפּ־צאלונגען, און האבן אזוי אוממעגלאך גע־מאכט יעדע געזעלשאפטלאכע אונטערנע־מונג, דאס דאס איז פון זיך אייביק אן אומעגלאך, אז דער אידי־שער חתונות אין די וועלדער, אום אויסצומיידן די דייטשע גזרות.

סאי ווי אבער איז שלמה ראנאָווין'ס חתונה מיט רחל פרידלאנדער געווען זיי־ער א אידישלאכע אין זייער א שיינע אויף די הערצן אין געווען א גרויס־אכטיקע.

און שפעט אין דער נאכט האבן די חברים זיך צוריקגעצויגן מיט די הערצ־לאכע גראטולירונגען צו דאס יונגע פּאָ־רעל, וועלכער זיי האבן איבערגעלאָזן אליין אין זייער צימער.

— איצט ביזטו, מיין ווייב, רחל, מיין זיסע רחל; — האט דער יונגערמאן גע־רעדט לייד־נשאפטלאך, אין ער האט איר היים צוגעדריקט צו זיך.

רחל האט געציטערט מיט אלע גלידער פון א זאנדערבארן, און אומבאשטימט געפיל, א טיפע רויטקייט האט באנאסן איר געזיכט און זי האט אים געבעטן.

— שלמה, מיין טייערער, איך בעט דיר, לאז מיר אויף א ווייל אליין. דו וועסט קומען שפּעטער.

שלמה ראנאָווין האט פארשטאנען דאס יונג־פרויליכע שאנדע געפיל פון זיין גע־ליבטער, און געבנדיק איר א קוש האט ער געזאגט:

(ווייטערעס קומט)

מעקסוויל־טאָן, סאסק.

רעדאקציע דאס אידישע וואָרט.

חשוב'ע הערן: —

איך שיק אייך א מאנאַ אדרעס אויף 2 דאלאר. זייט אזוי גוט, און ניט איבער איין דאלאר צו דער תלמוד תורה און איין דא־לאר צום בית יתומים. דאס געלט איז פון א נדר פון שבועות.

אייער בעסטער פריינט.

(אונטערשריפט ניט לעזבאר. רעד.)

דריי טויט איינער פארוואונדעט אין בוטלעגער מלחמה

ראוועננא, אריזא, יוני 19. — דער אמעריקאנער פּראהיבישאנ'בית־עלמין אין דא נעבטן באריישערט געוואָרן מיט נאך דריי בוטלעגער־קברים און א פער־טער ראנגלט זיך מיט'ן טויט.

דאל דעאמיקא, 34 יאר אלט, האט אין א קרינערי מיט נאך דריי בוטלעגערס, זיי אלעמען דערשאסן. און ער האט זיך אליין שווער פארוואונדעט.

דער שבועות־אָוונט אין עדמאָנטאָן

פון דר. י. ווייסטויב

דער היגער רודעוודיקער "פרויען פּיא־נערן קלוב," וועלכער האט זיך געשטעלט די אייפגאבע צו פייערן די אידישע "יומים טובים" אין אן איינגעטרעטיקער פארם, האט זיך דאס מאל ווירקלאך אויסגעצייר־נעט, מיט'ן רעצטן "שבועות אוונט" וואס איז, — מיט דער הילף פון די היגע פעהיגע ציין, — איינגעפארדנט געוואָרן, דינסטאג, 2טן מאי שבועות אין תלמוד תורה, און האט געהאט א מאראליש קינסטלערישן און פינאנציעלן דערפאלג.

דער זאל איז געווען דעקאָרירט מיט גרינס און א שבועות'דיקן האַרמאָניש־אופן, וואס האט ווירקלאך דערמאנט, אן דעם שיינעם יום טוב שבועות אין דער אלטער היים.

די פּאראדיע פון "אקדמות" פארפאסט פון יצחק יאמפּאלסקי, אין אויסגעצייכנט פארגעלייענט מיט דעם סקארבאוון גנגן, פון דר. משה יאמפּאלסקי, איז געווען א מייסטערווערק, וואס האט באגייסטערט אלע צוהערער. דער "אקדמות" איז געווען א מיניאטור בילד פון דעם אידישן פאלק, אנהויבנדיק זיך מיט גלות מצרים, און באר־שרייבנדיק די אלע גלגולים פון אידישן פאלק ביז דער נייער חלוצים באוועגונג, עס איז אן עכט ליטעראריש ווערק געשאר־פען פון דעם וועטעראן־פעליעטאניסט, א חבר פון ג. סאקאלאוו און א האַרציקער פריינט פון שלום עליכם, וואו דורך געוויס־סע ליטעראַרישע סבות וואס זיינען מעגי־לאך נאר אין דעם לאנד . . . איז דער פּאַרפאסער, יצחק יאמפּאלסקי, — קרוב צו שבעים — א קליינער סטאַרקיפּער און א דערפל ספּערן צווישן אוקראַיִנער.

די פארלעזונג "מיליכיקס" פון שלום עליכם איז געווען זייער גוט מיט'ן אמת'ן אקצענט און אויסדרוק — דורך חבר ב. הערמאן. דאס זעלבע די דעקלאמאציע פון חבר ב. גורוויץ.

דעם 'טאג' פון אוונט האט געגעבן חבר פעפּארסקי, באצייכענענדיק דעם יום טוב, אלס "קולטור יום טוב" פאר אלע שיכטן פון פאלק. באזונדערס אלס "מתן תורה פון יחיד," וואס דארף נעמען אויף זיך מיט ליבע די אויפגאבע פון א קולטור־טרעגער ביי היינטיקן מאמענט.

פריינט דר. יאמפּאלסקי, אלס לעבעדיר־קער דערציילער, איז א באזונדער קאפּיטל פאר זיך וואס איז כדאי צו דערמאנען. אלס געוועזענער סעקרעטאר פון שלום עליכם'ען שיינט, אז דער גרויסער הומאריסט האט מיט זיין ליטעראַרישן חיש דערשפּירט זיין הומאריסטישן טאלאנט. עס איז געווען אן ענג־רוחיקי צוהערן אים אין זיינע לעבעדיקע דערציילונגען, טיף פארוואָרצלט אין דער אמאליקער קליינשטעטלדיקייט, מיט איר ספּעציפיש אידישן וויץ און איינגאר־טיקייט. די באגייסטערונג פונ'ם עולם איז אין לשער, קאליידאסקאפּיש פירט ער דורך פארבי אונז די פארבגרייכע טיפן פון דער קליינשטעטלדיקער מישפחה וועלכע שטאר־בען אפ לאנגזאם אין איינאפּע און באזונ־דערס דא. זיינע דערציילונגען: "ישראליק פּראוועט דעם סדר" אין 3 תקופות; "דער פסח'דיקער פרינץ אין המצ'דיקן ראסל"; און באזונדערס — "די מאמע נעמט חלה" זיינען מייסטערהאפטע אפשפּיגלונגען פון אונזער פארגאנגענהייט. עס וואלט כדי גע־ווען אז פריינט יאמפּאלסקי זאל זאמלען שריפטלאך זיינע בילדער און פארעפנטלאַ־כען. דאס וואלט געווען א חשוב'ער בייי־טראג צום אידישן פאלקלאר.

אויך די האַרציקע, חכ'ווריקע, חסידי־שע און אדל־ישראל'דיקע, געווענען דורך דעם פּאראייניקטן כאר, האבן דעם אוונט געגעבן דעם אמת'ן קאלאָריט און האט א סך ביינעטראגן צום דערפאלג פון אוונט.

די צאל באזוכער איז געווען פיל גרע־ער ווי ביים לעצטן פסח אוונט. דאס באַ־ווייזט, אז דער היגער עולם הייבט אן צו פארשטיין און שעצן אזוינע אידיש נאציאָ־נאלע פייערונגען, און מען קאן דערוואר־טען, אז מיט דער צוקונפט וועלן אויך די עלעמענטן וועלכע שטייען נאך דערווייל פון וויינען, צוגעצויגן ווערן צו אט דעם קרייז, וועלכער איז דורך און דורך אידיש, הן אין שפּראך, כאראקטער און אטמאס־פערע.

פון די שבועות'דיקע מאכלים איז אפ־גערעכט, — זיי זיינען געווען ניט צוגע־גרייט און גערעכט "מאמע לשון" צום אר־דיש גומען . . .

דער עולם האט זיך אזוי היימישלאך פארווילט ביז שפּעט אין דער נאכט און איז געווען צופרידן מיט די פארבראכטע פאר שעה אין א העכערער שטימונג און אטמאספערע.

זאל דא עפנטלאך געגעבן ווערן דער קרעדיט צום "פרויען פּיאנערן קלוב" וואס פארשטייט ווי צו פארפלאנצן א אידיש לעבן אין די פארוואָרפנסטע ישובים פון קאנאדע. ער, דער פרויען קלוב, עדמאנטאן, יוני, 1930.

Kellogg's
ALL-BRAN
אויסגעבעסערט אין אינהאלט און טעם

ווייזיטאָרס!
צו דעם בית יתומים יובילוי איז ווייניפּעג
סטאָנס כשר רעסטאָראַן
איז דער בעסטער פּלאץ פאר אייך צו שטיין אין עסן
געשמאקע היימיש געקאָכטע מאָלצייטן און בעסטע באדינונג
שטרייניג כשר בהשגחת הרב י. ג. כהנאָוויטש
שיינע, ריינע געפּוירנישטע רומס—מעסיקע רייטס
מיר קויפן פלייש בלויז ביי די קצבים וועלכע שטיין אונטער דער השגחה פון די רבנים
ספּעציעלע באדינונג פאר חתונות, פּארטיס, באנקעטן און א. וו.
STONE'S KOSHER RESTAURANT
66 LILY STREET, WINNIPEG, MAN. PHONE 25 444

דער וועג צו געזונט איז אָפּען פאר אלע

קעללאָגג'ס אל־ברען פארלייכ־טערט פארשטאָפונג!

קאָפּ־וועהטאָג, אלגעמיינע דערשלאָגענ־קייט און זייטלע אנדערע איבלען זיינען סימנס פון פארשטאָפונג. קעללאָגג'ס אל־ל־ברען איז דער נאַטירליכער, געזונטער מי־טעל צו פערלייכטערן און פארמיידן פאר־שטאָפונג.

שאָרטסטע עלעמענטן אין דער דיעטע זיינען אבסאָלוט ווירקונג צו פערלייכטע־רען צייטווייליגע און ווידערהאָלענדע פאר־שטאָפונג. קעללאָגג'ס אל־ל־ברען איז שאר־טסטע. די באלק זאפּט אריין די וואַסער און ריינינגס אויס דעם גאנצען אָרגאַניזם פון פארשטאָפונג און גיפטן.

חוץ דעם, עכטהאלט עס קעגנג אייזען. דיזער מינעראל איז א בלוט־בויער און דער שונא פון פיזישער דערשלאָגענקייט.

עסט קעללאָגג'ס אל־ל־ברען רעגעלמעסיג, און איהר וועט נים בלויז באַזיטונגן די געפאהר פון פארשטאָפונג — איהר קריגט אויך א געשמאקע, געזונטע סיריעל, וואס מוליאָנען מענשען עסען מיט געשמאק. קעללאָגג'ס אל־ל־ברען איז וואונדערבאר מיט מילך אדער קרעם, באשטרייט אויף סי־ריעלס און זופּס, אין פּרוכט־זאפּטען אדער געקאָכט מיט אנדערע שפּייזען. אייער נראָסער האַנד אל־ל־ברען אין רעשטאָרן און גרינגס פעקעדזש. סערווירט איבעראל. גע־מאַכט פון קעללאָגג, אין לאָנדאָן, אנגלאנד.

Kellogg's
CORN
FLAKES

שמע ישראל

מיר, אלס דערוויילטער קאמיטעט פון ווייניפּעגער שול, אפעלירן צו אלע אידן, מענער און פרויען פון שטאט און קאנטרי, זיך זעען אנשליסן און אונז העלפן צו אויסבויען און אוועקשטעלן די

בשר כשר

אויף איר געהעריקן מעמד.

נאר מיט דער הילף פון יעדער פרוי קאנען מיר דאס דורכפירן, און מיר זיינען זיכער אז יעדע אידישע פרוי וועט זיך אנשליסן און אונז העלפן. שוין מסתמא איז אייך, אידישע פרויען פון שטאט און קאנטרי, באַ־וואוסט, אז עס איז אונז געלונגען צו ברייגנען אונזערע פארשטייער — רבנים — וועלכע האבן זיך ארומגעזעען אז דאס מיז געמאַ־ווערן, אום הארוך אויפצוהויבן דעם אידישן פעסטיזיט, און דעם חילול השם וחילול היהדות, אפשאפן. און ברייגנען א מעמר פון דעם כשר'ן שטיקל פלייש וואס מיר אידן צאלן דערפאר. פאר נעווים האבן מיר, אלס תושבים פון שטאט פארראנגט, אז א שטרייגנערע השגחה און א פארבעסערטער מעמד זאל געשאפן ווערן; די הפקרות וואס איז אנגענאנגען אין דעם בשר כשר מוז געסטאפּט ווערן.

מיר, אלס פּרעזידענטן און בעלי־בתים פון שטאט, האבן איינגעזעען אז אונזערע טענות צו די רבנים אלס פארשטייער אין דעם הינזיכט איז ניט געווען גערעכט, ביי דער צייט ווען אנדערע רבנים זיינען ניט אומשטאנד דאס דורכצופירן, מחמת יעדער איינער איז געשטאנען מאכטלאז, יעדער פון די רבנים האט ניט געקאנט אלס איינער דורכפירן דאס וואס די שטאט האט שטייער האבן איינגעזעען אז דאס קאן און וועט ניט זיין, ביז שלום ווערט איינגעפירט ווערן, און מיט גרויס קראַן און פארטרויאיקייט קומען מיר אויסדריקן צו אונזער אלעמענט באליבטן, אונזער אלטער פארשטייער, אונ־זער ראש הרבנים, הרב ישראל יצחק קהנאוויטש, זיך אפרופן. די צייט איז געקומען אז א שינוי אין שטאט מוז געשאפן ווערן. שלום און אחדות אין דער איינציקער דרך אויעקשטעלן יעדער עגן העיר אויף זיין פּלאץ, און מיט גרויס זיכערקייט און צופרידנהייט האבן די רבנים אנגענומען דעם לאנג דערוואַרטעטן ווערט פון שלום. דער עגנטפער איז געקומען פון הרב י. הורוויץ און הרב אשר זייבערשטיין, אוועקוואַרט אלע קרייוודעס אין א איין, און מיר אלע צוזאמען, מיט דעם כח פון שטאט, וועלן דאס זעלבן טאג, וואס עס איז געטאן געוואָרן אין אלע גרויסע שטעט ווי מאנטרעאל, טאראנטאָ, ניו־יאָרק, שיקאגאָ און אנדערע.

א צייטווייליקער וועד הכשרות אדער א קהלה פון שטאט, און דאס איז געשאפן געוואָרן מיט"ק שכת נאכט, אין בית יעקב שול.

צום גרויסן באדויערן, וואס נעפינען מיר איצט, ווען מיר האבן געזעען און געשאפט שלום פון איין זייט, דאן קומט א צד בנגד. וואס איז בין איצט אנפאַרטרייעט געוואָרן מיט דעם אנדאל פון בשר כשר, און צו אונזער אלע־מעגס באַדויערן, די יעניקע וואס פאָרען דיר מיט דעם כשר'ן שטיק פלייש, דאס איז די אידישע האלטייבער מיט'ן אויסקאס פון־ג־ע־ל־ע־ר. מיר האבן אנגעשלאסן אין אונזער עבודת הקודש, טרייען דאס צו ברעכן. אַ־איינערנע האנט פון בוטשארעס מיט אידישע האלטייערס האבן זיך אנגעשלאסן אין אונזער דער שטאט אז מיר זיינען דא וואס פארזארגן דאס אייביגע אויבערצייגן דער שטאט אז מיר זיינען ניט קיין שחיטה פון די שחטים וואס איר, רבנים, גיט אונז. מיר וויל־ן ניט איייר מיט כשר פלייש. מיר דארפן ניט קיין השגחה פון קיין רבנים, מיר וויל־ן ניט קיין שחיטה פון די שחטים וואס איר, רבנים, גיט אונז. מיר וויל־ן ניט איייר מיט כשר פלייש. אין הוץ די דריי בוטשארעס וועלכע זיינען שוין דערמאנט, האבן זיך אנגעשלאסן אין א יונאן פון קצבים און טרייען מיט געשריי און געפאלדער, אז מיר מיט דעם קוראַפ, צו וויינען די פארשטייער פון שטאט, אז מיר דארפן ניט קיין רבנים, און מ'קומט אין עפנטלאכע פּרעצער, מע יזזט די גרעסטע זידל וועגן אונזערע פארשטייער, מען טרייט אויג־ריינן צו דער אידישער פרוי, וואס איז תמיד געווען אן איז איצט אויך די אפהיטערן פון כשרות אין איר שטוב, זיי ריידן און שרייען אז דאס וואס די בוטשארעס האט אנגענומען דעם באשלוס פון שלום און שוחטים וועט פון צייט צו צייט אריפשרייבן דעם פריזן פון פלייש. פאלש און נאריש אין איייער טאקטיק, אין קצבים, דיינקט איר, אז די שטאט וועט זיך פאר־לאזן אויף אייער ווישר — איר וואס האט בין יעצט צעלייזט 20 אדער 22 א פונט און אפשר מער — קריגט מען איצט ביי די האלטייערס פון בוטשארעס וועלכע שטייען אונטער דער השגחה — פאר 17 סענט. וועמען טרייט איר צו שיטן זאלץ אין די אויגן? דיינקט איר ניט אז דאס וועט קיין מאל ניט גענעמען, ווי ביז איצט, אז איר זייט צוזאמען די רעדל־פי־רער אז איר האט געשטעלט פריזן וויפל איר האט געוואלט. גענוג צו אייער דוברי שקרים, טרייען און שרייען אז די טאקסט פון 1 סענט פון פונט פלייש, וואס דאס שאפט גענוג אונזערע רבנים און שוחטים און די משגיחים אויף א בכור'יקן מעמד — אפשאפן, צו האדעווען אונזערע רבנים מיט דעם שנארען פון פאטשיילקע, אדער מיט דעם ריימעס און אריינגעלאכט געוויסן פון אונזערע נאבעלע פרויען?

די טעיס—געגנג זאל זיין די שאנדע און חרפה, — די פרנסות. מוחל אייך בוטשארעס מיט אייער פּריידיקן מאראל אין איייערע אפּענע לעטערס. לאזט דער שטאט מיט אירע פארשטייער אנגיין מיט דער ארבעט. אייערע טענות אז דער סענט קומט פון אייערע פאקעטס אין גרונדראָ, פאלש, ניט אויסגעהאלטן. ניר איר צאלט די סענטן צום ווער אדער ווער הכשרות צו איר קאמיטעט. אונזערע, פון אונזער פאקעט קומט דאס, ניט איר ניט אייערס — מוחל אייך און אייער צוזאגן אז איר וואלט געגעבן 2 סענט פון פונט אבי נאר מען זאל אייך לאזן אנגיין מיט אייער וועג. ניט דערלאזן מער קיין בוטשער שעפּער, מאכן א טראסט מיט אייך, און אייך גאראנטירן אז אייער כשרות אין א פארזארגטע און אייער קעטל אדער בחמה האט זעקס צונגען מיט זעקס לעבערס, א יא עס לויגט זיך אייך ניט אונטערצוגיין אונטער א השגחה פון רבנים און א ועד. ווארום דאמאלס וועט די שטאט געווים אכטונג געבן אז א בחמה אדער א קעטל האט ניט מער ווי איין צונג מיט איין לעבער. גענוג זאל זיין אייערע שפּאט לעטערס, גענוג צו אייער ממשלה.

און צום שלום: מיר וואַרטענען אייך און, געבן נאטיס אפצואוואשן די ווינדעס פון אייערע שעפּער דאס וואַרט "כשר". איר זייט ניט קיין אונ־טערגעוואָרפענע אונטער די רבנים און אונטער דער שטאט. וועט ניט וועט איר געצוואונגען ווערן אראפּגעמען עס, עס איז געקומען די צייט אז אמת און געוויס אייער אמת איז מקיים געוואָרן, אז איר אליין האט הונדערטער מאל מודה געווען אז עס איז שוין צו פיל, צו נידריק אויפגעגעבן.

מיר וואַרטענען אייך אז די האלטייערס זאלן אונעקוואַרפן דיר טאק־טיק פון שלאגן א שוחט! געריינקט וואס איר טוט, פארליירט ניט אייער גע־דולד, דאס אין אייך קיינער ניט שולדיק נאר איר אליין. מיר וויל־ן האלטן יעדע שלאכט הויז פאראנטוואָרטלאך פאר אזעלכער, אויב איר אליין זייט ניט געגנג פאראנטוואָרטלאך.

פרויען און מענער, לאזט זיך ניט פארפירן פון די פאלשע צינגער, אבער איינגט אייער שטאפּקייט און קויפט פלייש אין די שעפּער וועלכע האבן זיך ביז איצט אנגעשלאסן און אונטערגעגאנגען אונטער דער שטריינגער השגחה פון די רבנים. מיט גרויס זיכערקייט און שטאלץ קלויבן מיר אז איר, פרויען פון ווייניפּעג און קאנטרי, וועט זיך נים אויפהיטן פון כשרות אין איר שטוב, זיי ריידן און שרייען אז דאס וואס די שטאט האט אנגענומען דעם באשלוס פון שלום און שוחטים וועט פון צייט צו צייט אריפשרייבן דעם פריזן פון פלייש. פאלש און נאריש אין אייער טאקטיק, אין קצבים, דיינקט איר, אז די שטאט וועט זיך פאר־לאזן אויף אייער ווישר — איר וואס האט בין יעצט צעלייזט 20 אדער 22 א פונט און אפשר מער — קריגט מען איצט ביי די האלטייערס פון בוטשארעס וועלכע שטייען אונטער דער השגחה — פאר 17 סענט. וועמען טרייט איר צו שיטן זאלץ אין די אויגן? דיינקט איר ניט אז דאס וועט קיין מאל ניט גענעמען, ווי ביז איצט, אז איר זייט געווען די רעדל־פי־רער אז איר האט געשטעלט פריזן וויפל איר האט געוואלט. גענוג צו אייער דוברי שקרים, טרייען און שרייען אז די טאקסט פון 1 סענט פון פונט פלייש, וואס דאס שאפט גענוג אונעקאוושטעלן אונזערע רבנים און שוחטים און די משגיחים אויף א בכור'יקן מעמד — אפשאפן, צו האדעווען אונזערע רבנים מיט דעם שנארען פון פאטשיילקע, אדער מיט דעם ריימעס און אריינגעלאכט געוויסן פון אונזערע נאבעלע פרויען?

די טעיס—געגנג זאל זיין די שאנדע און חרפה, — די פרנסות. מוחל אייך בוטשארעס מיט אייער פּריידיקן מאראל אין איייערע אפּענע לעטערס. לאזט דער שטאט מיט אירע פארשטייער אנגיין מיט דער ארבעט. אייערע טענות אז דער סענט קומט פון אייערע פאקעטס אין גרונדראָ, פאלש, ניט אויסגעהאלטן. ניר איר צאלט די סענטן צום ווער אדער ווער הכשרות צו איר קאמיטעט. אונזערע, פון אונזער פאקעט קומט דאס, ניט איר ניט איייערס — מוחל אייך און אייער צוזאגן אז איר וואלט געגעבן 2 סענט פון פונט אבי נאר מען זאל אייך לאזן אנגיין מיט אייער וועג. ניט דערלאזן מער קיין בוטשער שעפּער, מאכן א טראסט מיט אייך, און אייך גאראנטירן אז אייער כשרות אין א פארזארגטע און אייער קעטל אדער בחמה האט זעקס צונגען מיט זעקס לעבערס, א יא עס לויגט זיך אייך ניט אונטערצוגיין אונטער א השגחה פון רבנים און א ועד. ווארום דאמאלס וועט די שטאט געווים אכטונג געבן אז א בחמה אדער א קעטל האט ניט מער ווי איין צונג מיט איין לעבער. גענוג זאל זיין אייערע שפּאט לעטערס, גענוג צו אייער ממשלה.

און צום שלום: מיר וואַרטענען אייך און, געבן נאטיס אפצואוואשן די ווינדעס פון אייערע שעפּער דאס וואַרט "כשר". איר זייט ניט קיין אונ־טערגעוואָרפענע אונטער די רבנים און אונטער דער שטאט. וועט ניט וועט איר געצוואונגען ווערן אראפּגעמען עס, עס איז געקומען די צייט אז אמת און געוויס אייער אמת איז מקיים געוואָרן, אז איר אליין האט הונדערטער מאל מודה געווען אז עס איז שוין צו פיל, צו נידריק אויפגעגעבן.

מיר וואַרטענען אייך אז די האלטייערס זאלן אונעקוואַרפן דיר טאק־טיק פון שלאגן א שוחט! געריינקט וואס איר טוט, פארליירט ניט אייער גע־דולד, דאס אין אייך קיינער ניט שולדיק נאר איר אליין. מיר וויל־ן האלטן יעדע שלאכט הויז פאראנטוואָרטלאך פאר אזעלכער, אויב איר אליין זייט ניט געגנג פאראנטוואָרטלאך.

פרויען און מענער, לאזט זיך ניט פארפירן פון די פאלשע צינגער, אבער איינגט אייער שטאפּקייט און קויפט פלייש אין די שעפּער וועלכע האבן זיך ביז איצט אנגעשלאסן און אונטערגעגאנגען אונטער דער שטריינגער השגחה פון די רבנים. מיט גרויס זיכערקייט און שטאלץ קלויבן מיר אז איר, פרויען פון ווייניפּעג און קאנטרי, וועט זיך נים אויפהיטן פון כשרות אין איר שטוב, זיי ריידן און שרייען אז דאס וואס די שטאט האט אנגענומען דעם באשלוס פון שלום און שוחטים וועט פון צייט צו צייט אריפשרייבן דעם פריזן פון פלייש. פאלש און נאריש אין אייער טאקטיק, אין קצבים, דיינקט איר, אז די שטאט וועט זיך פאר־לאזן אויף אייער ווישר — איר וואס האט בין יעצט צעלייזט 20 אדער 22 א פונט און אפשר מער — קריגט מען איצט ביי די האלטייערס פון בוטשארעס וועלכע שטייען אונטער דער השגחה — פאר 17 סענט. וועמען טרייט איר צו שיטן זאלץ אין די אויגן? דיינקט איר ניט אז דאס וועט קיין מאל ניט גענעמען, ווי ביז איצט, אז איר זייט געווען די רעדל־פי־רער אז איר האט געשטעלט פריזן וויפל איר האט געוואלט. גענוג צו אייער דוברי שקרים, טרייען און שרייען אז די טאקסט פון 1 סענט פון פונט פלייש, וואס דאס שאפט גענוג אונעקאוושט